

Täysistunto

Torstai 14.9.2017 klo 16.00—18.21

4. Lakialoite laiksi rikoslain 17 luvun muuttamisesta

Lakialoite LA 31/2017 vp Mikko Kärnä kesk ym.

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Keskustelu

17.23 **Mikko Kärnä kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Esittelen nyt eduskunnalle lakialoitteeni laiksi rikoslain 17 luvun muuttamisesta.

Lakialoite käsittelee organisoidun kerjäämisen kieltämistä. Kuten kaikki tiedämme, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseen kuuluu kaikki sellainen viranomais-toiminta, jonka tarkoituksena on luoda ja ylläpitää turvallista elin- ja toimintaympäristöä yhteiskunnan jäsenille, torjua ja estää ennakolta oikeudenloukkauksia ja häiriöitä, poistaa tapahtuneet häiriöt sekä selvittää tapahtuneet oikeudenloukkaukset. Yksi Suomeen viimeisten kymmenen vuoden aikana rantautunut häiriöitä aiheuttava ilmiö on organisoitu kerjääminen. Viranomaisarvioiden mukaan Suomessa on vuosittain, erityisesti kesäaikaan, satoja kerjäläisiä. Ilmiö on viime vuosina laajentunut paikallisesta pääkaupunkiseudun ilmiöstä lähes koko maahan, myös kotimaakuntaani Lappiin.

On todettu, että Suomen perustuslaki takaa jokaiselle oikeuden kerjätä ja tähän oikeuteen ei voida puuttua. Sen sijaan viranomaiset ovat saaneet viime vuosina viitteitä siitä, että osa maassa tapahtuvasta kerjäämisestä on järjestäytyneen rikollisuuden organisoimaa. Tällaiseen ilmiöön puolestaan voidaan puuttua, mikäli siinä havaitaan ihmiskaupalle tyypillisiä piirteitä, mutta muuten rikoslainsäädäntömme ei kriminalisoi taloudellisessa hyötymistarkoituksessa toteutettua kerjäämistä.

Kerjäläiset lähtevät usein pakoon kotimaansa huonoja elinolosuhteita, mutta joukossa on sellaisia, jotka lähtevät kerjäämään ammattimaisesti ja organisoidusti. Parhaiten kerjäläisongelmaan puututaan parantamalla elinolosuhteita kerjäläisten kotimaassa, mutta organisoidun kerjäämisen kieltäminen veisi toiminnasta pois ammattimaisuuden ja siihen liittyvän hyväksikäytön. Se ei edelleenkään estäisi kenenkään perustuslailliseksi todettua oikeutta kerjätä. Se puuttuisi ainoastaan toimintaan, jossa joku yrittää hyötyä hädänalaisen ihmisen tilanteesta.

Arvoisa herra puhemies! Puuttumalla organisoituun kerjäämiseen varmistaisimme, että toiminta ei ole järjestäytyneen rikollisuuden käsissä, ja antaisimme selkeän signaalin siitä, että Suomeen emme tällaista halua. Tämä kaikki voisi vähentää Suomeen saapuvien ammattimaisten kerjäläisten määrää. Samalla estettäisiin osaltaan ilmiön takana olevaa järjestäynyttä rikollisuutta ja poistettaisiin siltä ansaintamahdollisuudet. Kerjäämisen organi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2017 vp

soinnin kriminalisointia puoltaa se, että tätä toimintaa voidaan hyvillä perusteilla verrata paritukseen.

Haluan lopuksi vielä kiittää kaikkia niitä yli 80:tä kansanedustajaa kaikista puolueista, RKP:tä lukuun ottamatta, jotka ovat tämän lakialoitteeni allekirjoittaneet.

17.27 Timo Heinonen kok: Arvoisa puhemies! Hyvät edustajakollegat ja muut paikalla olijat! Itse olen kannattanut kerjäämisen kieltämistä aiemminkin ja kannatan sitä edelleen, mutta kannatan myös tätä edustaja Kärnän tekemää lakialoitetta rikoslain 17 luvun muuttamiseksi, olen yksi lakialoitteen allekirjoittajista. On ihan perusteltua tehdä tämä korjaus rikoslakiin organisoidun kerjäämisen kriminalisoimiseksi, eli estetään yksi kerjäämisen ongelmista eli rikollinen toiminta, mitä sen taustalla on.

Tässä lakialoitteessa todetaan, että Suomen perustuslaki takaisi jokaiselle oikeuden kerjätä ja olisi myös todettu, että tähän oikeuteen ei voitaisi puuttua. Itse en tällä tavalla ole tiilannetta kyllä tulkinnut enkä ymmärtänyt, eikä perustuslakivaliokunta minun tietojeni mukaan ole ottanut tällaista kantaa, että kerjäämistä ei voitaisi kieltää ja että se olisi perustuslain vastaista. Tämä kerjäämisen kieltäminen siis pitää edelleen pitää keskustelussa mukana, vaikka tämä Kärnän esitys etenisikin, ja toivottavasti etenee.

Kerjäämisen kiellon perustuslaillisia ongelmia ovat tietääkseni esille nostaneet ainoastaan muutamat perustuslakiasiantuntijat. Helsingin Sanomissahan — kun tätä asiaa on julkisuudessa käsitelty — kaksi asiantuntijaa tähän puuttui ja totesi, Martin Scheinin muun muassa, että on hyvin vaikea nähdä, että lopputuloksena voisi olla muuta kuin romaneja syrjivä lainsäädäntö, ja professori Tuomas Ojanen jatkoi, että tosiasiaa laki syrjisi kerjääviä romaneja. Jos tämä on tulkinta siihen, että kerjäämisen kieltäminen olisi perustuslain vastaista, niin hämmästelen sitä, sillä kerjääminenhan kiellettäisiin kaikilta tämän lain myötä, mitä hallituskin on aiemmin esittänyt. Ja professori Tuomas Ojanen toteaa, että Euroopan ihmisoikeussopimuksessa syrjinnän kieltäminen on niin ehdoton, että siitä ei voi poiketa edes poikkeusoloissa, kuten sodan aikana ja näin pois päin. Sen takia kysyisinkin siitä ja ihmettelen, että kuitenkin aika monessa muussa Euroopan maassa kerjääminen on voitu kieltää. Esimerkiksi Norjassa vuonna 2014 suurkäräjät hyväksyi lain, joka antaa kunnille mahdollisuuden kieltää kerjäys alueellaan. Tanskassa, joka oli edellisen hallituksen esityksen pohjana, kerjääminen on rikoslaiilla kielletty koko maassa. Myös Hollannissa kunta voi kieltää kerjäämisen alueellaan, Isossa-Britanniassa kerjääminen on koko maassa lailla kielletty, Espanjassa on kieltoja kerjäämiseen. Itävallassa säädökset on tehty osavaltiotasolla ja organisoitu kerjääminen on kielletty, ja myös Sveitsissä päätösvalta on paikallis- ja aluehallinnolla ja kerjääminen on kielletty useilla alueilla. Sen takia ihmettelen sitä, että kerjäämisen kieltäminen olisi siis Euroopan ihmisoikeussopimuksen vastaista, jos nämä valtiot ovat kuitenkin näitä toimia voineet tehdä.

Arvoisa puhemies! Miksi itse sitten kannatan kerjäämisen kieltämistä laajemmin kuin pelkästään tämän organisoinnin kriminalisoinnin osalta, mikä tässä lakiesityksessä esille tuodaan? Minulle ne lähtökohdat löytyvät siitä, että meillä on Suomessa hyvinvointiyhteiskunta, missä ei pidä kenenkään joutua elämään kerjäämään. Se on yksi lähtökohta. Toisena sitten on tämä, mihin edustaja Kärnän lakialoite pureutuu, eli tämä rikollisuus, joka on tässä ympärillä. Siinä on jo kaksi sellaista vahvaa perustetta sille, että mielestäni kerjääminen pitäisi kieltää. Kerjääminen julkisilla paikoilla ei ole ihmisarvoinen tapa hankkia elantoa, ja siinä vielä vaikkapa kolmas syy siihen, miksi kerjääminen pitäisi kriminalisoida.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2017 vp

Hallituksen esitys 330/2010 vp lähti siitä, että meillä kriminalisoitaisiin kerjääminen. En ole ymmärtänyt niin, että tämä hallituksen esitys olisi perustuslain vastaiseksi ainakaan toistaiseksi todettu, vaan tämä hallituksen esitys raukesi sen takia, että tämä annettiin niin lähellä vaaleja. Tämä olisi itse asiassa suoraan valmista lainsäädäntöä, mikä kannattaisi ottaa käyttöön, mikä auttaa näitä ihmisiä, jotka tällä hetkelläkin kerjäävät tuolla toisten pakkotamina.

17.33 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Puheenvuoroni jakautuu kahteen osaan, joista ensimmäisessä koetan hiukan tarkentaa ja kyseenalaistaa aloitteeseen liittyviä faktatieto-ongelmia ja toisessa osassa puhun erityisesti parituslainsäädäntöön liittyvistä ongelmista, koska malli tähän lakiesitykseen on otettu parituslainsäädännön puolelta ja siihen liittyy isoja heikkouksia.

Ensinnäkin aloitteessa todetaan, että Suomeen on viimeisen kymmenen vuoden aikana rantautunut häiriötä aiheuttava ilmiö, organisoitu kerjääminen. Tässä ei tarkemmin määritellä, mitä tämä pelottavalta kuulostava organisoitu kerjääminen on, mutta käytännössä hän kysymys on siitä, että kerjäämään tulevat henkilöt tulevat maahan usein perheyhteisöinä, kuten esimerkiksi tutkija Jenni Lehtonen vuodelta 2016 toteaa. Kysymys ei ole suinkaan laajasta kansainvälisen rikollisuuden organisoimasta toiminnasta vaan hyvin tyypillisesti tämäntyyppisissä kulttuureissa esiintyvistä perheen sisäisestä ja perheiden välisestä yhteistyöstä. Jos lakialoitteen tekijällä on jotakin muuta tietoa tästä organisoinnista kuin se tieto, mitä julkisuudessa on ollut saatavilla, niin kovasti haluaisin tietää muutakin kuin epämääräiset viittaukset joihinkin viranomaistietoihin.

Tässä esitetään myös määräärvio, että Suomessa erityisesti kesäaikaan olisi satoja kerjäläisiä. Nyt jos ollaan tarkkoja, niin on hyvä kuitenkin huomata, että meillä ei ole satoja kerjäläisiä. Meillä on satoja Bulgariasta ja Romaniasta tulevia henkilöitä, joiden joukosta eräät kerjäävät. Muut tekevät sitten muita asioita, myyvät sitä Isoa Numeroa tuolla kaduilla, myyvät kukkia, keräävät pulloja, tekevät myös pieniä rikoksia, mitä kukin tekee, mutta kerjäläisiä meillä ei ole Suomessa satoja. Tästä muistuttaa muun muassa Olli Salin, kerjäläistyöryhmän puheenjohtaja, haastattelussaan.

Edelleen kun tämä perheyhteisöjen yhteistoiminta nyt sitten kiellettäisiin, niin aloitteessa sanotaan, että tämä ei edelleenkään estäisi yksittäisten ihmisten kerjäämistä. Kyllä estäisi. Nimittäin jos tehtäisiin niin tiukka organisoinnin kiello kuin laissa esitetään, näillä ihmisillä ei olisi mahdollisuutta tulla Suomeen. Suomeen he pääsevät nimenomaan sen takia, että he liikkuvat perheyhteisöinä autot täyteen lastattuina ja saavat sitä kautta matkakustannukset painettua niin alas, että he ylipäänsä pääsevät matkustamaan niin kauas kotoa. Käytännössä siis toimiva organisoinnin kiello johtaisi siihen, että kerjääminen, ainakin muualta tänne tulevien ihmisten kerjääminen, kiellettäisiin. [Timo Heinonen: No tämä lakihan on sitten vielä parempi!]

Edelleen aloitteessa todetaan, että viranomaiset ovat saaneet viime vuosina viitteitä, että osa maassa tapahtuvasta kerjäämisestä on järjestäytyneen rikollisuuden organisoimaa. No, ne tiedot, mitä olen itse saanut käsiini — olen koettanut tätä lähipäivinä selvittää sekä tietopalvelun kautta että sitten itse lehdistä ja tutkimuksia lukemalla — eivät kyllä kerro näin. Minä en löytänyt yhtään viitettä siitä, että Suomessa oltaisiin havaittu taustalla järjestäytyntä rikollisuutta nimenomaan kerjäämisessä. Todella haluaisin siihen lähteeseen tutustua, jos sellainen on olemassa, ellei se nyt ole kovin salainen, jos kerran tietopalvelukaan ei sitä onnistu minulle löytämään.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2017 vp

Edelleen täällä todetaan, että tällä nimenomaan pyritään estämään ammattimaista kerjäämistä. Minä haluaisin tietää, miten jako ammattimaiseen ja amatöörikerjäämiseen — tai mitä tämä muu kerjääminen nyt sitten olisikaan — tehdään ja miksi ja millaisessa tilanteessa kerjääminen muuttuu sillä lailla ammattimaiseksi, että se on yhteiskunnan kannalta epätoivottava ilmiö.

No niin, nämä siis käytännön ongelmista liittyen tähän perusteluosan argumentointipohjaan. Sitten tästä parituksesta: Meillä on ollut nyt muutaman vuoden tarkistettu parituslaki, ja sen isoin ongelma on, että se on edelleen niin epäselvä, että edes oikeuskäytännön kautta ja sen jälkeen me emme vielä tiedä, mikä oikeastaan on Suomessa sitä paritusta, joka laissa on määritelty. Sen merkitys on niin laava ja kattaa niin suuren osan erilaisista toimintoja, että tässä edelleen on ikään kuin semmoinen epäselvä oikeustila, että odotellaan, että eiköhän se siitä ajan myötä sitten selkiä. Ja kun oikeustila on epäselvä, niin se johtaa siihen, että välttääkseen syyllistymistä paritukseen ihmiset toimivat ennalta ehkäisevästi. Silloin, kun tämä uusi parituslaki astui voimaan, venäläiset naiset eivät saaneet vuokra-asuntoja Suomessa vuokrattua sen takia, että vuokranantajat pelkäsivät, että he syyllistyvät paritukseen jo pelkästään sillä, että potentiaalisesti seksin myyjäksi kuvittelemalleen henkilölle ovat vuokranneet asunnon. Eli epäselvästä lainsäädännöstä ei ole haittaa pelkästään niille ihmisille, joihin se suoraan kohdistuu, vaan myös ihmisille, joilla ei ole välttämättä yhtään mitään tekemistä sen lain kanssa.

Edelleen laki johtaa siihen, että meillä on Suomessa oikeuskäytännössä tapauksia, joissa sentyyppinen toiminta, jossa ei voida nähdä mitään riistoa ja hyväksikäyttöä, on tuomittu verraten ankarasti, esimerkiksi keissi siitä, kun kaksi thaimaalaista ystävätärtä tuomittiin toistensa parituksesta, koska he olivat yhteistoiminnassa pyörittäneet seksibisnestä. Siinä ei tietenkään ollut kysymys sentyyppisestä hyväksikäyttö- tai riistosuhteesta, joka lainsäätäjällä todennäköisesti oli ollut mielessään silloin, kun hän oli parituslainsäädäntöä säätänyt.

Edelleen meidän parituslainsäädännön ongelma on se, että se on johtanut siihen, että seksikaupan piirissä tavattua ihmiskauppaa on tuomittu lievemmillä rikosnimikkeillä kuin työperäistä ihmiskauppaa, minkä jatkoseuraus on ollut se, että seksityöntekijän asema on heikompi ihmiskaupan uhrina kuin silloin, jos hän on joutunut ihmiskaupatuksi vaikkapa ravintolatyöhön. Edelleen parituspykälän ongelmana on, että se on niin sanottu uhrin rikos. Se ei anna seksityöntekijälle sellaista uhrin asemaa, jossa hän voisi olla varma saavansa oikeusapua tai jossa hän voisi hakea korvauksia häneltä mahdollisesti viedystä omaisuudesta.

Eli tässä esitetään nyt tehtäväksi lakia kerjäämiseen erittäin ongelmallisen parituspykälän pohjalta. Tämä rinnastus, joka itsessään on hankala, perustellaan yksinkertaisesti toteamalla, että toimintaa voidaan hyvillä perusteilla verrata paritukseen, ilman että sanallakaan kerrotaan, mitä ne hyvät perusteet ovat. Minä en näe mitään muuta kuin huonoja perusteita.

17.41 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa herra puhemies! Arvoiset kollegat! Edustaja Kärnä on tehnyt aloitteen tärkeästä asiasta, ja tässä aloitteessa on hyvä tarkoitus. Itse en kuitenkaan voinut aloitetta allekirjoittaa sen vuoksi, että aloitteen perusteluissa kerrotaan: "Suomen perustuslaki takaa jokaiselle oikeuden kerjätä, ja on todettu, että tähän oikeuteen ei voida puuttua." Itse en löydä, ja olen perustuslakia lukuisia kertoja lukenut, sieltä säädöstä, joka kieltäisi kerjäämisen kieltämisen, enkä tiedä, missä olisi todettu, että tähän oikeuteen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2017 vp

ei voida puuttua, ei ainakaan eduskunnan perustuslakivaliokunnassa. Palaan tähän juridiseen valtiosääntöiseen puoleen kohta. Sitä ennen totean pari asiaa.

Ensinnäkin totean edustaja Kontulan ansiokkaan puheenvuoron johdosta, että ilmeisesti tämä edustaja Kärnän tässä tavoitteleva rajankäynti kerjäämisen kieltämisen ja sitten tällaisen organisoidun kerjäämisen kieltämisen välillä ja siihen liittyvät ongelmat ovat parhaiten ratkaistavissa siten, että lakivaliokunta käsitellessään tätä aloitetta päättyy kerjäämisen kokonaiskieltämiseen, jolloin näitä edustaja Kontulan mainitsemia rajankäyntiongelmia ei olisi.

Mutta, herra puhemies, sitä ennen: miksi itse kannatan kerjäämisen kieltämistä? Aika paljon samoilla perusteilla kuin mitä edustaja Heinonen täällä toi esiin. Ensinnäkin kerjääminen ei ole ihmisarvoinen tapa elättää itsensä. Se, että istutaan tai puoliksi maataan jäisellä kadulla ja pyydetään ohikulkijoilta rahaa, ei ole ihmisarvoinen tapa elättää itsensä. Ja tähän on turha vastata, että eipä se näiden kerjääjien elämä siellä Romaniassa tai Bulgariassa sorrettuna, syrjittynä, romanivähemmistöön kuuluvina ihmisinä ole niin kovin ihmisarvoista. Valitettavasti tämä on totta, mutta se, että se elämä ei sielläkään ole kovin ihmisarvoista, ei ole peruste, että sallisimme tällaisen ihmisarvonvastaisen itsensä elättämisen Suomessa. Aivan, ehkä monen mielestä brutaalina rinnastuksena haluan kuitenkin sanoa, että lehtitietojen mukaan Pietarin alueella on alaikäisiä lapsia, jotka myyvät itseään kadulla. No, se ei ole mikään peruste, että me Helsingissä sallisimme sieltä tulleiden alaikäisten lasten myydä itseään kadulla perustellen sitä sillä, että ei se niiden elämä siellä Pietarissakaan ole sen parempaa.

Toinen syy, miksi haluan kieltää kerjäämisen, on aika periaatteellinen. Suomessa on tehty vuosikymmeniä töitä, tässä salissa meidän edeltäjämme ovat tehneet vuosikymmeniä töitä, että Suomesta tulisi sellainen hyvinvointiyhteiskunta, jossa kenenkään ei tarvitse kerjätä elääkseen. Ja tähän olemme päässeet. Olemme päässeet tilanteeseen, jossa Suomessa kenenkään ei tarvitse kerjätä elääkseen. Ja kun tähän olemme päässeet, olisi mielestäni todella epätarkoituksenmukaista — ja on epätarkoituksenmukaista — että me toivotamme muista maista, Euroopasta tai maailmalta, ihmisiä tervetulleiksi Suomeen kerjäämään.

Kolmas syy on se, että tähän ilmiöön Suomessa liittyy myös näiden kerjäävien ihmisten hyväksikäyttöä, ja neljäs syy on se, että usein tällaiseen ilmiöön liittyy myös erilaista pienempää tai joskus isompaa oheisrikollisuutta. Tähän usein vastataan, kun haluan kieltää kerjäämisen, että ei kerjäämisen kieltäminen ratkaise itse ongelmia, joita ovat siis syrjintä ja lohduton köyhyys siellä lähtömaissa. No, ei tietystikään kerjäämisen kieltäminen Suomessa ratkaise näitä ongelmia, mutta ratkaiseeko näitä ongelmia sitten kerjäämisen salliminen Suomessa? Ei todellakaan, päinvastoin. Jos Suomessa ja muissa maissa sallitaan kerjääminen, sitä innokkaammin Bulgarian ja Romanian ja muiden maiden hallitukset voivat häätää nämä ihmiset sieltä omasta maastaan hakemaan muista maista toimeentulonsa kerjäämisellä.

Ratkaisu itse ongelmaan on tietysti juurisyissä ja siinä, että on häpeällistä, että meillä on Euroopan unionissa jäsenmaita, kuten juuri Bulgaria ja Romania, jotka eivät kohtele omaa romaniväestöään ihmisoikeuksia ja ihmisarvoa kunnioittavalla tavalla. Siihen pitäisi saada ratkaisu EU:n painostuksella ja muutoin. Se on ratkaisu tähän ongelmaan.

No, mitä sitten tulee tähän perustuslakitulkintaan, niin mistä edustaja Kärnä on saanut sen käsityksen, että perustuslaki takaa jokaiselle oikeuden kerjätä ja että näin olisi todettu, että siihen oikeuteen ei voida puuttua? Luulen, että taustalla voi olla aikanaan julkisuudessa käyty keskustelu, johon edustaja Heinonen jo viittasikin. Eli Helsingin Sanomissa hei-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2017 vp

näkuussa 2010 pari eturivin valtiosääntöasiantuntijaa, Martin Scheinin ja Tuomas Ojanen, yksiselitteisesti, näin voi sanoa, lähtivät siitä, että Suomen perustuslaki ja Euroopan ihmisoikeussopimus estävät kerjäämisen kieltämisen, koska tällainen kieltäminen olisi syrjintää. Se ajattelu lähti siitä, että vaikka muodollisesti kerjäämisen kieltäminen koskee jokaista — millä edustaja Heinonen äsken argumentoi — niin tosiasiallisesti se kohdistuu lähinnä Bulgarian ja Romanian romaneihin, ja siinä mielessä se on syrjivä lainsäädäntö. No, tämä perustelu on aivan järjetön. Minulle tulee heti mieleen useita lainsäädännössä kiellettyjä asioita tai keskustelun kohteena olevia asioita, joissa säädös muodollisesti koskee kaikkia Suomessa mutta tosiasiallisesti kohdistuu joihinkin vähemmistöihin.

Aivan viime viikkoina on keskusteltu esimerkiksi siitä, että tyttöjen sukuelinten silpominen pitäisi kriminalisoida erillisellä lailla — nythän se on kriminalisoitu yleisen pahoinpitelylainsäädännön pohjalta — siis kriminalisoida erillisellä lailla tyttöjen sukuelinten silpominen. Tätä on vaatinut muun muassa lapsiasiavaltuutettu, ja sen selvittämistä on kannattanut ainakin sosiaali- ja terveysministeri. Kehenkäs tällainen laki kohdistuu? Periaatteessa kehen tahansa, jonka sukuelimiä silvotaan, mutta käytännössä niihin Suomessa oleviin vähemmistöihin, joiden ikivanhassa kulttuurissa on ollut tällainen, meidän mielestämme ihmisarvoa ja ihmisoikeuksia loukkaava tapa, eli käytännössä kai lähinnä Itä-Afrikasta tulleisiin maahanmuuttajataustaisiin suomalaisiin.

Sitten meillä on kriminalisoitu yleisellä huumausainelainsäädännöllä esimerkiksi katuumeen pureskelu. Se on rikollista. No, kehenkäs se kohdistuu? No, vaikka se muodollisesti kohdistuuakin kaikkiin, niin eikö se käytännössä kohdistu niihin, jotka tulevat lähinnä itäisestä Afrikasta, missä katuumetta yleisesti käytetään?

Otanpa vielä esimerkin. Suomalaisessa eläinsuojelukeskustelussa on vaadittu juutalaisen teurastustavan ja islamilaisen teurastustavan kieltämistä. Sitä ovat vaatineet muistaakseni perussuomalaiset ja ainakin eräät eläinsuojelupiirit. Minä olen siis sitä mieltä, että jos Suomen lainsäädäntö haluaa kieltää islamilaisen ja/tai juutalaisen teurastustavan, se voi toki sen tehdä. Mutta jos se tehtäisiin ja jos noudatettaisiin tätä Scheininin ja Ojasen logiikkaa, niin sekin kohdistuisi kaikkiin meihin Suomessa oleviin. Mutta eikö se käytännössä kohdistuisi niihin täällä oleviin juutalaisiin ja islaminuskoisiin, jotka haluavat syödä oman kulttuurinsa ja uskontonsa mukaisesti teurastettua lihaa?

Eli tämä Scheininin ja Ojasen argumentointi on mielestäni täysin kestäväntöntä, ja edustaja Heinonen täällä luettelikin lukuisia maita, jotka ovat sitoutuneet Euroopan ihmisoikeussopimukseen ja joissa kerjääminen on kielletty, joko suoraan lailla tai lain nojalla alueellisilla säädöksillä. No, onko niin, että näissä maissa — Norjassa, Tanskassa, Hollannissa, Englannissa, Espanjassa ja niin edelleen — on kyvyttömämmät ihmisoikeus- ja perustuslakiasiantuntijat kuin Suomessa, vähemmän valppaat professorit kuin Suomessa? Vai ovatko he peräti tyhmempiä kuin nämä meidän scheinininit ja ojaset? [Anna Kontula: Siellä on eri perustuslaki!] — Ei kun puhe on Euroopan ihmisoikeussopimuksesta, joihin nämä maat kuuluvat, ja Scheinin ja Ojanen ovat olleet sitä mieltä, että se olisi vastoin Euroopan ihmisoikeussopimustakin, tämä kieltäminen.

Minun mielestäni se, että edustaja Kärnä on ottanut totena sen, että meidän perustuslakimme kieltää kerjäämisen kieltämisen, kertoo siitä, että Suomessa on korkealla profiililla julkisuudessa esiintyviä valtiosääntöasiantuntijoita, jotka ottavat perustuslaillisissa kysymyksissä tiukkoja kantoja, joita sitten yleisesti yhteiskunnassa ja näköjään eduskunnassa uskotaan ilman, että näistä asioista on minkäänlaista perustuslakivaliokunnan tulkintakäytäntöä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2017 vp

17.51 Rami Lehto ps: Arvoisa puhemies! Allekirjoittanut yhdessä muiden perussuomalaisten edustajien ja muutaman muunkin edustajan kanssa jätti viime vuonna lakialoitteen, jossa olisi kaikkennäköinen kerjääminen kielletty yleisillä paikoilla, mutta eipä menestynyt sekään lakialoite.

Nykyinen vuonna 2003 voimaan tullut järjestyslaki sallii vain häiritsevään kerjäämiseen puuttumisen. Aikaisemmissa kuntakohtaisissa järjestyssäännöissä kerjääminen pysyttiin kuitenkin kieltämään. Kerjäläisten määrä Suomessa on lisääntynyt merkittävästi viime vuosien aikana, ja määrä tulee todennäköisesti kasvamaan jatkossakin, mikä näkyy katukuvassa etenkin pääkaupunkiseudulla, mutta myös muualla Suomessa.

Kerjääminen on organisoitua toimintaa, ja siihen liittyy olennaisesti ihmiskauppaa, lasten hyväksikäyttöä, prostituutiota ja muita järjestäytyneen rikollisuuden piirteitä. Rikollisorganisaatiot lainaavat esimerkiksi Romanian romaneille korkeakorkoista matkarahaa, mikä pakottaa heidät Suomessa muun muassa kerjäläisiksi, katusoittajiksi, huumekauppiaiksi ja jopa prostituoiduiksi. Sisäasiainministeriön mukaan tällä tavoin saadut rahat menevät suurilta osin järjestäytyneille rikollisjärjestöille. Kerjäämisen salliminen Suomessa ei vähennä ulkomailta tulleiden kerjäläisten ongelmia, köyhyyttä ja syrjintää lähtömaissa, vaan se pikemminkin lisää niitä altistamalla tulijat monenlaiselle hyväksikäytölle.

Kerjäläisistä suurin osa koostuu Bulgarian ja Romanian romanivähemmistöön kuuluvista henkilöistä. Romanian ja Bulgarian velvollisuus onkin itse huolehtia omista kansalaisistaan, ei suomalaisten. Kyseisten maiden kansalaisten oleskelu Suomessa jättää nämä ihmiset kaikkien maiden viranomaisjärjestelmien ulkopuolelle ja vapauttaa lähtömaiden kansalliset hallinnot vastuistaan.

17.53 Mikko Kärnä kesk: Arvoisa herra puhemies! Aivan ensimmäiseksi kiitoksia kaikille kollegoille hyvistä näkemyksistä tässä keskustelussa.

Edustaja Kontulalle toteaisin, miten itse heräsin tähän ilmiöön ja minkä takia halusin tämän lakialoitteen laatia: Syynä oli lakivaliokunnan vierailu Romaniaan. Siellä keskustelimme paikallisten viranomaisten kanssa, keskustelimme suurlähetystöväen kanssa, keskustelimme myös paikallisten ihmisoikeusjärjestöjen kanssa, ja siellä kaikkialla tunnistettiin, että tämä kerjääminen, mitä myös Suomessa tapahtuu, on organisoitua hyvin suurelta osaltaan ja paljon niitä tuottoja näiltä hädänalaisilta ihmisiltä valuu organisoidun rikollisuuden käsiin lähtömaihiin. Siellä monet ihmiset elävät tälläkin hetkellä leveästi hyötyen toisten ihmisten hädästä. Tämän takia halusin tuoda tämän lakialoitteen eduskunnan käsiteltäväksi.

Edustajille Heinonen ja Zyskowicz: Kiitän teitäkin myös näistä näkemyksistä. Olen itsekkin kyllä valmis menemään tämän asian suhteen pidemmälle, mikäli todella todetaan niin, että se on perustuslakimme mukaan mahdollista. Edustaja Zyskowicz on aivan oikeassa siinä, että perustin tämän arvioni juurikin perustuslakiasiantuntijoiden Ojasen ja Scheininin näkemyksiin, jotka olivat vahvasti esillä tästä asiasta käydyssä julkisessa keskustelussa. Myönnän kuitenkin myös sen, että aloitteen muotoilu oli nyt sellainen ja pyrin siinä sellaiseen, että voisimme mahdollisimman laajasti yli puoluerajojen sen allekirjoittaa riippumatta siitä, pidämmekö Ojasen ja Scheininin arviota oikeana.

17.55 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Omassa faktantarkistuslistassani en puuttanut perustuslakiin siksi, että minun nähdäkseni tilanne on avoin. On totta, että mikään autoritatiivinen taho Suomessa ei ole ottanut kantaa siihen, olisiko kerjäämisen kriminali-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2017 vp

sointi perustuslain vastaista vai ei, mutta ei myöskään ole niin, että Zyskoviczin argumentointi itsessään riittäisi kumoamaan jonkun toisen argumentoinnin tässä asiassa. Itse kehoittaisin niitä, jotka tätä haluavat pohtia ja tuumailla eteenpäin, tutustumaan Haaste-lehteen 3 vuodelta 2011, Ari Hirvosen kirjoitukseen siellä. Siinä on aika hyvin tiivistetty niitä argumentteja, minkä takia hän on sitä mieltä, että Suomessa ei ole ilman perustuslakimuutosta mahdollista toteuttaa kerjäämisen kieltoa. Itse pidän tätä kysymystä tällä hetkellä vähän toissijaisena sen takia, että meillä on niin paljon muita syitä, minkä takia sitä kerjäämisen kieltoa ei tule toteuttaa.

Mennäänpä näihin muihin syihin:

Täällä on esitetty, että kerjääminen pitäisi kieltää, koska kerjääminen ei ole ihmisarvoista. No, tämä on asia, josta ainakin kaikki minun tuntemani kerjäläiset ovat edustaja Zyskoviczin kanssa aika lailla samaa mieltä. Myös he ovat sitä mieltä, että maassa, sateessa ja loskassa istuminen päivät pitkät alle 20 euron päiväansioilla ei ole ihmisarvoista puuhaa. Ongelma on siinä, että heillä ei ole parempaa vaihtoehtoa; se on paras vaihtoehto, mikä heille on tarjolla. Jos me otamme heiltä parhaan vaihtoehdon pois tai teemme siitä parhaasta vaihtoehdosta vielä vähän epämiellyttävämmän, mitä se on sen jälkeen, kun he joutuvat pelkäämään vielä poliisiakin ja maksamaan sakkoja sitten osalla näistä tuotoistaan? Ei se ainakaan heidän elämästään yhtään ihmisarvoisempaa tee.

Toinen asia, vetoaminen siihen, että Suomessa on kovasti tehty töitä sen eteen, että tässä maassa ei tarvitsisi kerjätä: Aivan totta, se on kunniakas historia, yksi tämän maan suurista saavutuksista, mutta sitä ei saavutettu kielloilla. Meillä oli vuosisatojen ajan kerjäämisen kieltoja ja samaan aikaan valtavia kerjääjien joukkoja. Emme me päässeet eroon kerjäämisestä sitä kautta, että kerjäläisiä rangaistiin, vaan sitä kautta, että ihmisillä oli niitä muita vaihtoehtoja, parempia vaihtoehtoja kuin istua siellä rännässä alle 20 euron päiväansioilla.

Mitä tulee oheisrikollisuuteen, niin tämä edellyttää kyllä sitten jo, että puhutaan laajemmin joistakin ryhmistä, joissa kerjäläiset ehkä tuntevat ihmisiä, jotka ehkä harrastavat pikkurikollisuutta. Poliisin mukaan kerjäläiset itse eivät syyllisty rikoksiin.

Minä olen yhtä mieltä siitä, että kerjääminen sinällään ei ratkaise näiden ihmisten elämää, ehkä jonkin talven yli selviämisen jonkun yksittäisen henkilön kohdalla mutta ei varmastikaan niitä juurisyitä, joiden takia ihmiset kerjäävät. Mutta toisaalta kerjäämisen kieltäminen pahentaisi niitä ongelmia, heikentäisi entisestään niitä muutenkin vähäisiä pelimerkkejä, joita näillä ihmisillä on käytettävissään. Kyllä minä henkilökohtaisesti ihmettelen, mitenkä vuosisadasta toiseen porvarit jaksavat kiusata niitä, jotka ovat kaikkein heikoimpia ja pienimpiä ja joilla muutenkin menee kaikkein huonoimmin. Eikö yhtään isompaa vastusta löytyisi?

Nämä väitteet, mitä perussuomalaisten puheenvuorossa tuli esille merkittävistä hyödyistä lähtömaissa, merkittävästä rikollisesta toiminnasta kerjäämisen yhteydessä: Kun nyt muistetaan, mitkä ne kerjäämisen tuotot Suomessa ovat, niin ei sillä kovinkaan kummoista taloa rakenneta yhtään missään päin maailmaa. Jos itse ajattelee henkilökohtaisesti, että pitäisi maksaa ne bensat tänne Suomeen ja sen jälkeen vielä ostaa jotain ruokaakin ihan joka päivä, että täällä pysyy hengissä, niin vaikka nyt onnistuisikin hyvänä päivänä sen 20 euroa saamaan, niin poliisi perustaa arvionsa siitä, että kysymys ei ole järjestäytyneen rikollisuuden tänne organisoimista ihmisistä, nimenomaan siihen, että se matematiikka ei toimi. Ei siitä jää niin paljon rahaa, että se toiminta olisi kannattavaa. Tämä on yksi syy, min-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2017 vp

kä takia rinnastus paritukseen ontuu. Seksityöntekijä saa puolella tunnissa kasaan sen, mitä kerjäläinen viikossa.

18.01 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa herra puhemies! Arvoiset kollegat! Lyhyesti pyrin vastaamaan muutamiin edustaja Kontulan esittämiin näkökohtiin.

Mitä tulee tähän perustuslailliseen puoleen, edustaja Kontula, jos oikein kuulin, jo välihuudossaan sanoi, että näissä muissa maissa — siinä oli Norjaa ja Tanskaa ja Englantia ja Espanjaa ja niin edelleen — on erilainen perustuslaki. Luulen, että jos sanasta sanaan verrataan, niin varmasti näin on, mutta itse ajattelen ja vähän tiedänkin, että kaikissa niissä maissa, joissa kuulutaan Euroopan neuvostoon, kuulutaan Euroopan unioniin tai ollaan muuten eurooppalaisia sivistysvaltioita, kaikissa niissä maissa on syrjintä kiellettyä. Luulen, että kaikissa näissä maissa on perustuslaissa säädöksiä, jotka vastaavat meidän perustuslakimme 6 §:n 1 ja 2 momenttia, joissa siis on kysymys yhdenvertaisuudesta ja syrjinnän kiellosta. Jos väittää, että meidän perustuslakimme estää kerjäämisen kieltämisen Suomessa, niin kyllä todistustaakka, edustaja Kontula, on niillä, jotka näin väittävät, koska en minä ainakaan meidän perustuslaistamme pysty löytämään yhtään kohtaa, joka jollain tavoin antaisi aihetta päätellä, että me, Suomen kansan valitsema eduskunta, jolle lain säätäminen Suomessa kuuluu, emme voisi säätää lakia, jolla kiellämme Suomessa kerjäämisen.

Mitä sitten tulee näihin kieltämisen perusteisiin ja siinä esitettyihin argumentteihin, niin edustaja Kontula oli samaa mieltä, että kerjääminen kadulla istuen ei ole ihmisarvoinen tapa hankkia elantonsa, mutta hänen vasta-argumenttinsa oli se, että se on paras vaihtoehto, mikä heillä on. Meillä, kuten jo puheenvuorossani sanoin, voisi kuvitella tilanteen, että tänne tulee katulapsia Pietarista ja heidän paras vaihtoehtonsa hankkia elantonsa on se, että he myyvät itseään Helsingin kaduilla, niin kuin ovat tottuneet tekemään Pietarin kaduilla — siis tästä joskus vuosia sitten luin lehdistä. Ei silloin voida sanoa, että "kyllä meidän on sallittava se Helsingin kaduilla tapahtuva alaikäisten itsensä myyminen, koska se on paras vaihtoehto, mikä heillä on, että heidän elämänsä Suomessa ja Helsingissä näissäkin oloissa on parempaa kuin mikä heidän elämänsä olisi siellä metrotunneleissa ja muissa paikoissa Pietarissa". Eli jos me ajattelemme suomalaista yhteiskuntaa ja ajattelemme tähän suhtautumista, silloin meidän pitää arvioida, onko se sellaista toimintaa, sellaista ihmisarvoista toimintaa, jonka me haluamme Suomessa sallia.

Mitä sitten tulee siihen, että se on paras vaihtoehto, mikä heillä on, se voi olla totta, mutta siinä tullaankin näihin juurisyihin. Minä uskon, että se, että Romaniasta ja Bulgariasta lähtee, en tiedä, tuhansittain ehkä, ihmisiä eri puolille Eurooppaa kerjäämään, vähentää painetta sikäläisissä yhteiskunnissa korjata siellä olevia ongelmia. Jos nämä ihmiset eivät voisi lähteä muihin maihin kerjäämään, niin uskon, että se lisäisi painetta näissä yhteiskunnissa korjata näitä ongelmia, minkä lisäksi — siitä olemme varmasti edustaja Kontulan kanssa samaa mieltä — Euroopan unionin ja Euroopan unionin jäsenmaiden pitäisi paljon nykyistä tarmokkaammin sekä painostaa että tukea näitä maita ja näiden maiden vähemmistöjä, jotta näissä maissa vähemmistöjen, esimerkiksi romanivähemmistön, kohtelu olisi ihmisarvoista ja ihmisoikeuksia kunnioittavaa.

Edustaja Kontula ohimennen mainitsi sakkujen maksamisen. On ihan selvää, että ei tarkoitus ole, että näitä rutiköyhiä ihmisiä sakotetaan, vaan tarkoitus on, jos kerjääminen on Suomessa kielletty, se, että nämä ihmiset eivät tule Suomeen kerjäämään, koska jos istuutuvat kadulle Suomessa kerjäämään, ei mene kauankaan, kun tulee poliisi, joka käskee heitä siirtymään, nousemaan ylös ja siirtymään, koska kerjääminen on Suomessa kiellettyä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2017 vp

Eli, edustaja Kontula, ei tarkoitus ole, että ihmisiä sakotetaan, vaan tarkoitus on, että kerjäämistä sillä tavoin estetään ja häiritään, että he eivät saavu Suomeen kerjäämään, koska täällä kerjääminen on hankalaa, kun poliisi tulee komentamaan heti pois kerjäämästä.

Puhemies! Lopuksi vielä tämä argumentti, että me emme ole suomalaista yhteiskuntaa tehneet sellaiseksi, jossa ei tarvitse kerjätä, kieltämällä kerjäämisen. Ei niin, ja tästäkin me olemme edustaja Kontulan kanssa samaa mieltä. Suomalainen yhteiskunta on tehty sellaiseksi, että täällä ei tarvitse kerjätä, rakentamalla sellainen suomalainen hyvinvointiyhteiskunta, sellaiset palvelut, sellaiset tulonsiirrot, sellainen elämä Suomessa, että kenenkään ei tarvitse Suomessa kerjätä pysyäksensä elossa. Me olemme, tai meidän edeltäjämme ovat, rakentaneet sellaisen suomalaisen yhteiskunnan, ja minun mielestäni se on huikea saavutus, kuten edustaja Kontulakin totesi. Ja kun me olemme tämän hienon saavutuksen saavuttaneet, niin minä vain pidän aivan järjettömänä, että me sitten sallimme muista maista ihmisten tulevan tänne kerjäämään, kun me olemme onnistuneet tekemään sellaisen yhteiskunnan, missä kenenkään ei tarvitse kerjätä ja alentua tämmöiseen ihmisarvon vastaiseen elannon hankkimiseen.

Herra puhemies! Näistä juurisyistä olemme samaa mieltä varmasti kaikki Suomen eduskunnassa, ja toivon, että unioni ja unionin jäsenmaat pystyisivät painostamaan ja auttamaan Romaniaa ja Bulgariaa siten, että siellä romanivähemmistön kohtelu olisi ihmisarvoa kunnioittavaa ja näitä ihmisiä siellä omassa maassaan auttavaa.

18.07 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Suomi rakensi hyvinvointivaltion, jossa kenenkään ei tarvitse kerjätä. Sitten tuli 1990-luku, tuli lama, tuli EU-jäsenyys, tuli globalisaatio, tuli maailma, jossa ihmiset liikkuvat ja pääomat liikkuvat. Tosiasia on, että me emme enää elä sellaisessa maailmassa, sellaisessa Suomessa, jossa kenenkään ei tarvitse kerjätä, ja tämä tosiasia ei häviä mihinkään sillä, että me sen kieltäisimme.

Minä olen hämmentynyt, että joku ylipäättään positiivisessa sävyssä puhuu siitä, että me tarvitsemme poliisin häiritsemään köyhiä ihmisiä, mutta siitähän ei tietenkään ole kysymys. Näissä lakiesityksissä, mitä kerjäämisen kieltämiseksi tai tänään on tehty, ei ole kysymys vain siitä, että poliisi kehottaa ystävällisesti siirtymään, vaan on kysymys myös siitä, että toteutetaan rangaistuksia, jos näin ei toimita. Ne rangaistukset ovat todennäköisesti ensisijaisesti sakkoja — mikä tarkoittaa, että täytyy kerjätä vielä vähän enemmän, että selviää sakoista, tai vaihtoehtoisesti jättää ne maksamatta — tai sitten toissijaisesti vankeutta, jota esimerkiksi Tanskassa saatetaan tänä päivänä jo käyttää. Ne ovat niitä toimia, joita itse asiassa Suomessakin paljon käytettiin keskiajalla. Sitten huomattiin, että köyhyydestä rangaistaminen ei ole hyvä juttu, että kokeillaan mieluummin tätä hyvinvointivaltioreittiä, joka yllättäen toimikin siellä, missä kiello ei ollut toiminut.

Katulapsista Pietarissa: Ensinnäkin sanoisin, että itsensä myymisestä puhuminen seksikaupan yhteydessä on kieltä, jota minä en toivoisi tässä salissa kuulevani. Se heijastuu suoraan vanhaan ajatukseen naisen itseyden tiivistymisestä hänen sukuelimiinsä ja neitsyyteensä ja sitä kauemmas menneisyyteen, aikaan jolloinka naisia tuomittiin noitina. Se etymologinen tausta on tämä. Poliitikosta voidaan sanoa, että hän myy itsensä, mutta sellaisen kielen käyttäminen seksikaupan yhteydessä on erittäin ongelmallista. Mutta jos tänne nyt sitten tulisi lapsia esimerkiksi Pietarista myymään seksiä, niin todennäköisesti suomalaisessa järjestelmässä lastensuojelu puuttuisi asiaan. Näille lapsille pyrittäisiin järjestämään sellaiset olosuhteet, että he eivät myisi seksiä meidän kaduilla, ja ne, keitä siitä rangaistai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2017 vp

siin, keille ne sakot määrättäisiin, eivät suinkaan olisi ne pietarilaiset lapset, vaan ne henkilöt, jotka tätä seksiä ovat ostaneet, mahdollisesti sitä välittäneet.

Minäkin olen sitä mieltä, että on tärkeää lisätä painetta sellaisiin maihin, jotka eivät kunnioita ihmisoikeuksia ja jotka asettavat omaa väestöään kurjaan asemaan, mutta minun mielestäni on kohtuutonta, että sitä painetta asetetaan heikentämällä entisestään sellaisten ihmisten asemaa, joiden asema, joiden paras vaihtoehto tänä päivänä on istua siellä kadulla sateessa. Eikö meiltä todella tästä EU-yhteisöstä löydy keitään, yhtään vahvempia harteita, jotka voisivat sen paineen välittäjinä toimia? Onko niin, että se paine on toteutettava niiden kärsimyksen kautta, joilla muutenkin tässä elämässä on ihan riittävästi selviämisen kanssa tekemistä?

Loppuun vielä tästä perustuslakikysymyksestä: Kuten jo edellisessä puheenvuorossa sainoin, minä en ota kantaa siihen, onko perustuslain vastaista vai perustuslain puitteissa mahdollista kerjäämistä kriminalisoida, mutta aika lailla selvää on, että perustuslait ovat maa-kohtaisia, toki perustuvat kansainvälisiin sopimuksiin, ja niitä siten tulee tarkastella maa-kohtaisesti. Nimenomaan tässä kysymyksessä argumentaatio minun ymmärtääkseni on mennyt sitä kautta, että koska käytännössä meillä kerjäävät tietyn ryhmän jäsenet, niin se aiheuttaa sen syrjintäelementin. Jos jossakin toisessa yhteiskunnassa kerjäläisiä tulee useista eri ihmisryhmistä, ehkä silloin kysymys asettuu toisella tavalla, en tiedä. Mutta kun ei meillä noin yleensä perustuslakia arvioida sen perusteella, mitenkä Hollannissa tai Tanskassa tehdään, niin miksi se tulisi tehdä tällä kohtaa — varsinkin, kun meidän perustuslakimme on paljon edistyksellisempi kuin noissa maissa.

18.12 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa herra puhemies! Vielä muutama vasta-argumentti:

Että emme elä sellaisessa Suomessa enää: Kyllä me, edustaja Kontula, elämme sellaisessa Suomessa, jossa kenenkään ei tarvitse kerjätä elantonsa hankkimiseksi. Ja kerjäämisen kieltäminen tällaisessa tilanteessa on hyvin perusteltua, koska kerjääminen, kuten olen todennut, ei mielestäni ole ihmisarvoinen tapa hankkia elanto.

Mitä tulee tähän poliisiin ja sakottamiseen, niin luulen ja näin lonkalta muistelen, että jo jossain poliisilaissa tai muualla on säädöksiä siitä, että poliisiin tulee ensin neuvoin ja kehotuksin pyrkiä tilanne ratkaisemaan eikä mennä suoraan sakottamaan — voi olla, että autoliijoilla on vähän toisia kokemuksia — eli kyllä tässä käytännössä olisi tarkoitus nimenomaan se, että siihen puututtaisiin, jolloinka viidakkorumpu kertoo, ettei Suomeen ainaakaan kannata mennä kerjäämään, koska siellä ei saa rauhassa kerjätä.

Mitä tulee tähän itsensä myymiseen, niin otin tämän terminologian jostakin mediasta. Nämä alaikäiset lapset ovat usein myös poikia, eli en ole ihan varma, että tämä tiivistyy johonkin noitien ja naisten sukuelimiin, mutta jos se käsite ja terminologia on tällä tavoin huonoa, on ihan hyvä luopua sellaisen terminologian käyttämisestä.

No, sitten mitä tulee siihen, että tämä on paras vaihtoehto, mikä heillä on: paras vaihtoehto on se, että siellä lähtömaassa näihin juurisyihin puututtaisiin, ja sitä enemmän ja välttämättömämmin niihin on puututtava, mitä vähemmän nämä ihmiset voivat lähteä muualle kerjäämään.

Ja sitten tähän syrjivään lainsäädäntöön: Kyllä me, edustaja Kontula, katsomme myös muiden maiden ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ratkaisuja. Ja argumentointi siitä, että tämä on syrjivää, koska se käytännössä kohdistuu lähinnä romaneihin — puheenvuorossani mielestäni osoitin, että on lukuisia tilanteita, joissa lainsäädäntö käytännössä kohdistuu joihinkin, eikä se kuitenkaan siksi ole syrjivää.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2017 vp

18.14 **Anna Kontula vas:** Arvoisa puhemies! Toteaisin vain, että ajatus siitä, että jokin kerjäämisen kaltainen ilmiö häviää kieltämällä, ei yksinkertaisesti kestä minkäänäköistä totuustestiä. Ei niistä maista, joissa kerjääminen on kielletty, kerjääminen ole hävinnyt mihinkään. Ei se hävinnyt Suomesta, ei se ole hävinnyt Isosta-Britanniasta, ei se ole hävinnyt Tanskasta, jossa sentään voidaan jopa pistää vankeuteen ihmisiä. Kerjääminen ei häviä kieltämällä. Jos tämä toimisi, niin asia olisi ratkaistu jo satoja vuosia sitten. Kerjääminen ollaan saatu paikoitellen häviämään tietyissä yhteiskunnissa, mutta silloin keinot ovat olleet ihan muita kuin kiellot. Oikeastaan ainoa yhteiskunta, josta minä tiedän, että kielloilla on kerjääminen saatu kuriin, on ollut 1930-luvun Saksa, mutta ne keinot olivat sitten sellaisia, että niihin meistä tuskin kukaan haluaa mennä.

18.16 **Ben Zyskowiec kok:** Arvoisa herra puhemies! Mikä merkitys olisi sillä, jos kerjääminen Suomessa kiellettäisiin, tämän ilmiön kannalta? Kyllä minä pidän henkilökohtaisesti aivan varmana, että jos Suomessa olisi kerjääminen kiellettyä, niin ei tuolla Helsingin ydinkeskustassa vähän joka kadunkulmassa olisi ihmisiä maassa kerjäämässä, koska se viesti siitä, että Suomessa poliisi tulee häätämään pois ihmiset, jotka istuvat maassa kerjäämässä, menisi sinne lähtömaihin. Silloin nämä ihmiset hakeutuisivat mieluummin, ymmärtääkseni, sellaisiin maihin ja sellaisiin paikkoihin, joissa kerjääminen on sallittua ilman, että viranomaiset sitä pyrkivät häiritsemään tai estämään.

Voi olla, että edustaja Kontula on siinä oikeassa, että kokonaan tästä ilmiöstä ei päästäisi tällaisella kieltämisellä eroon, mutta itse uskon, että tämä kieltäminen merkittäväällä tavalla ainakin vähentäisi Suomessa tapahtuvaa kerjäämistä. Siitä olemme samaa mieltä, että suomalaisesta yhteiskunnasta on tullut sellainen, että kenenkään ei täällä tarvitse kerjätä hankkiakseen elantonsa. Suomalaisesta yhteiskunnasta on tullut sellainen nimenomaan sen ansiosta, että on rakennettu sellaiset sosiaaliset turvaverkot ja sellainen hyvinvointiyhteiskunta, että ne takaavat ihmisille elannon, siis hengissä pysymisen, kerjäämättäkin. Tämä itse asiassa pitää paikkansa myös näiden muualta Euroopasta tulleiden kerjääjien kohdalla. Hehän olisivat oikeutettuja Suomessa turvautumaan tietynasteiseen vähimmäissosiaaliturvaan, mutta he eivät sitä tee, koska siitä jatkuvasta turvautumisesta Suomessa sosiaaliturvaan tulisi peruste, millä heidät voitaisiin käännättää maasta.

18.18 **Anna Kontula vas:** Niin, se on totta, että eivät kerjäläiset sen jälkeen istuisi meidän katukuvassamme, kun kerjääminen olisi kielletty edustaja Zyskowiezin kuvaamalla tavalla. He seisoisivat, koska seisoen pääsee nopeammin karkuun, kun se poliisi ilmestyy paikalle. Niissä maissa, joissa näin on toimittu, se systeemi toimii niin, että ne paraatikadut, joita pitkin esimerkiksi edustaja Zyskowiec todennäköisesti kävelee töihin, pidetään puhtaina kerjäläisistä ja muista epätoivotuista ihmisryhmistä poliisin voimin, mutta koska poliisi ei voi olla joka paikassa ja poliisin on joskus keskitettävä voimiaan myös vakavaan, oikeaan rikollisuuteen, poliisi ei voi olla kaikkialla. Silloin kerjääminen siirtyy alueille ja paikkoihin, joita ei katsota kaupungin maineen taikka päättäjien kulkureittien perusteella niin merkityksellisiksi, että niitä halutaan erikseen suojata. Näin se on käynyt kaikkialla muualla maailmassa, ja nyt tarvittaisiin enemmän kuin lujaa uskoa todisteeksi siitä, miksi Suomi olisi näissä yleisissä lainalaisuuksissa jonkinlainen poikkeus.

Siellä, missä poliisin häirintää ja näitä kielloja on pitempään ollut voimassa, kerjäläiset ja muut vastaavat ryhmät ovat kehittäneet erilaisia hälytysjärjestelmiä, joilla erikseen pidetään huolta siitä, että sekä poliisi että poliisin kanssa vastakkain olevat ihmisryhmät

Pöytäkirjan asiakohta PTK 87/2017 vp

mahtuvat samaan tilaan. Monissa maissa poliisin häirintäoikeus on johtanut myös poliisin korruptioon ja on olemassa pahoja poliiseja ja pahoja ongelmia johtuen näistä oikeuksista. Toivottavasti näitä me emme ikinä näe samassa laajuudessa Suomessa. Mutta missään ei ole tapahtunut sellainen kehityskulku, [Puhemies koputtaa] mitä edustaja Zyskowicz olettaa Suomeen.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan.